

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Nederland moet proefboringen doen naar schaliegas [I]

Ja, onderzoek alles, behoud het goede

door Frank A.M. van den Heuvel

De auteur is oud-redactielid van *Christen Democratische Verkenningen*.

Een patiënt is bang voor een grote operatie aan zijn beide knieën. Hij vreest de ingreep. De arts zegt: 'Misschien is die grote operatie niet nodig. En als het wel nodig is, dan moeten we het doen, juist omdat je dan na deze, inderdaad forse, ingreep weer alles kunt doen met je knieën. De opbrengst is dan de moeite waard. Om precies te weten wat we het best kunnen doen, is een kijkoperatie de beste oplossing.' Een proefboring in het schaliegasdossier kan veel onzekerheden wegnemen. Een proefboring is daarom wenselijk en een logisch vervolg op het recente onderzoek dat het Ministerie van Economische Zaken door het ingenieursbureau Witteveen+Bos liet doen.

* * *

Nederland is in de ban van schaliegas en of we dit wel of niet moeten willen. Het dreigt een discussie te worden tussen *believers* en *non-believers*. De discussie heeft veel rationele elementen, maar zeker ook emotionele. De

voorstanders zeggen dat het de redding is van de energietransitie en Nederland onafhankelijk kan maken van Rusland en het Midden-Oosten. Onze bedrijven krijgen goedkopere energie en kunnen dan weer concurreren met de Amerikaanse bedrijven. De tegenstanders schetsen een doembeeld van een verschroeide aarde die zijn weerga niet kent. Het verlengt het fossiele energietijdperk en remt de verduurzaming van de samenleving. De partijen die *fact based* onderzoek doen en daarmee bijdragen aan de discussie, worden in het kamp van de voorstanders geduwd.

Politiek Den Haag en daarmee de rest van het land heeft de zoveelste energiediscussie. Eerder spraken we over kernenergie, CO₂-opslag, windparken op het land en in zee en over biobrandstoffen. Iedere oplossing heeft zijn plussen en zijn minnen en de grilligheid is troef. En dan komen de onvermijdelijke karakteristieken van de afgelopen tien jaar boven: grote energieprojecten slagen enkel als er lokaal draagvlak is. Daarnaast schetst de ene partij een financieel walhalla en de andere partij een ecologisch drama of combinaties daarvan. Wat dat betreft is schaliegas te plaatsen in de traditie van Betuweroute, windparken in zee en JSF. Maar ook in de traditie van Oosterscheldekering, Nieuwe wa-

terweg, Tweede Maasvlakte en Slochteren.

Hoe kunnen we een en ander objectiveren en echt alle feiten helder krijgen? Recent, op 19 september, was er een interessante hoorzitting over schaliegas in de Tweede Kamer. Wetenschappers, onderzoeksinstituten en belangenorganisaties brachten hun visie en mening naar voren en kregen vragen van de Tweede Kamerleden. De dag ervoor was de angel voor een belangrijk deel uit het debat gehaald doordat minister Kamp aangaf dat nader onderzoek nodig is en dat de komende anderhalf jaar zeker geen proefboringen plaats gaan vinden. De vvd was gerustgesteld dat schaliegas niet van de baan is en de PvdA kon, na de week van de jsf, iets geruster naar de leden en de raadsverkiezingen gaan. Terug naar de hoorzitting en de mogelijke stappen. Witteveen+Bos heeft nog te weinig onderzoek gedaan naar de Nederlandse situatie en de Nederlandse voorraden. Er is nog veel onzeker. Over de winbare voorraden, over de gevolgen voor de ondergrond (extra risico op aardbevingen), over de potentiële schade voor het milieu. De schattingen van de hoeveelheid schaliegas in de Nederlandse bodem zijn eveneens divers. Kortom: nader onderzoek is nodig. Niet meer en niet minder. Op veel plaatsen in de samenleving doen we voortdurend (additioneel) onderzoek om beter zicht te krijgen op wat mogelijk is. Tijdens de hoorzitting werd door deskundigen dan ook betoogd dat met twee tot vier proefboringen veel kennis over vervolgstappen te verwerven is. Dan weten we of schaliegas perspectiefrijk is of dat we het boek kunnen sluiten. Het is beleidsmatig het best, het geeft ruimte aan schaliegas of juist aan andere oplossingen, en mensen weten dan waar ze aan toe zijn. De politiek is er ook om mensen zekerheid en duidelijkheid te geven.

* * *

En de mensen en partijen die zeggen dat de stap naar proefboringen een onvermijdelijke stap naar schaliegaswinning is, hebben on-

.....
*De mensen die zeggen dat de
 stap naar proefboringen
 een onvermijdelijke stap
 naar schaliegaswinning is,
 hebben ongelijk*
 .....

gelijk. Ter illustratie: Polen was heel enthousiast om zijn voorraden schaliegas te gaan winnen. Logisch, na vele decennia Russische (energie)overheersing en afhankelijkheid. Na enkele proefboringen bleken de goed en voordelig winbare hoeveelheden schaliegas tegen te vallen. Met deze kennis vindt in Polen nu een bezinning plaats. In Engeland was men aarzelend over schaliegas en of de voorraden wel goed en tegen aanvaardbare prijzen winbaar waren. Na enkele proefboringen bleken de perspectieven gunstig en daar gaat men nu met een positieve grondhouding verder met schaliegas.

Zoals in Polen en Engeland moet het ook in Nederland. We hoeven en gaan nu niet zeggen dat schaliegas moet, dé oplossing is en zeker door moet gaan. Wel zijn we het aan onszelf, de economie en de energievoorziening, ook uit oogpunt van een verantwoorde energietransitie, verplicht nader te onderzoeken wat mogelijk is. Zowel de patiënt die na de kijkoperatie met succes een zware ingreep aan zijn knieën onderging als de patiënt die bij nader inzien geen grote operatie hoefde te ondergaan, was blij met de overzichtelijke ingreep van de kijkoperatie – een proefoperatie zo u wilt.